

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMAS

Lietuvos Respublikos Seimas,

pripažindamas, kad kultūra yra Lietuvos valstybės tapatumo ir tęstinumo pagrindas;

konstatuodamas poreikį remti ir puoselėti kultūrą;

tvirtindamas, kad kultūra yra demokratiškos ir darnios pilietinės visuomenės sąlyga;

pabrėždamas, kad gimtoji kalba, raštas, menas, tradicijos, istorija ir kultūros paveldas leidžia saugoti, kurti ir puoselėti Lietuvos kultūrinį savitumą pasaulyje;

skelbdamas, kad kultūra yra Lietuvos vystymosi akstinas ir žmonių gerovės pagrindas; kultūra kuria reikšmingą pridėtinę vertę valstybei švietimo, mokslo, ekonomikos, aplinkos, sveikatos, saugumo, socialinėje ir užsienio politikos srityse bei skatina visuomenės raidą;

pripažindamas, kad kultūrinės veiklos pagrindas yra kūrybos laisvė;

gerbdamas asmens ir bendruomenių teises į kultūrinį tapatumą, dalyvavimą kultūroje ir savirealizaciją, tradicijų puoselėjimą siekiant atviros, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės;

pripažindamas, kad kultūros paveldo apsauga yra svarbi valstybės funkcija, viešasis interesas;

siekdamas įtvirtinti lygiavertį kultūros politikos vaidmenį kitų valstybės politikos sričių atžvilgiu ir jos tęstinumą valstybės politikoje,

priima šį įstatymą.

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo tikslas ir taikymas

1. Šio įstatymo tikslas – nustatyti kultūros politikos principus, kultūros politiką formuojančių valstybės ir savivaldybių institucijų kompetenciją ir vaidmenį užtikrinant valstybės, regioninės ir savivaldybių kultūros politikos formavimą bei įgyvendinimą, tarptautinio bendradarbiavimo kultūros srityje tikslus ir jį vykdančius subjektus, kultūros finansavimo šaltinius, kultūros įstaigų sistemą, nacionalinių ir valstybinių kultūros įstaigų, kultūros kompetencijų centrų statusą, kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą, nevyriausybinių organizacijų vaidmenį įgyvendinant kultūros politiką, valstybės kultūros ir meno premijų skyrimo sąlygas.

2. Šio įstatymo nuostatos taikomos tiek, kiek Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas, Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas, Lietuvos Respublikos dainų švenčių įstatymas, Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymas, Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymas, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos kino įstatymas, Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymas, Lietuvos Respublikos Lietuvos kultūros tarybos įstatymas, Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymas, Lietuvos Respublikos muziejų įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos profesionaliojo scenos meno įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas, Lietuvos Respublikos Valstybinės kalbos inspekcijos įstatymas, Lietuvos Respublikos Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymas, Lietuvos Respublikos Valstybinės lietuvių kalbos komisijos įstatymas, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas nenustato kitaip.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Istorinio atminimo įamžinimas** – praeities įvykių ir asmenybių, užfiksuotų istorijos šaltiniuose, reikšmingų Lietuvos valstybei ar joje gyvenančioms bendruomenėms, įprasminimas viešais ženklais (paminklais, atminimo lentomis ar kitais simboliniais objektais).

2. **Kultūra** – istoriškai susiformavusi reikšmių, simbolių ir įgūdžių sistema, įkūnijanti žmonių pasaulėžiūrą ir vertybes, apimanti žinias, menus, raštiją, tikėjimus, moralę, papročius, su tuo susijusias technologijas ir kitus vertingus asmenų ir bendruomenių gebėjimus ir veiklas.

3. **Kultūrinė edukacija** – kryptinga veikla, kuria skatinami asmens kultūros ir švietimo poreikiai, ugdoma kūrybinga asmenybė, stiprinant kultūros pažinimo ir patyrimo įpročius, lavinant meninius gebėjimus ir kompetencijas.

4. **Kultūros kompetencijų centras** – kultūros įstaiga, kuri pagal turimas kompetencijas priskirtoje srityje teikia kitoms kultūros įstaigoms ekspertinę ir metodinę pagalbą, organizuoja kultūros ir meno darbuotojų kompetencijų tobulinimą.

5. **Kultūros ir kūrybinės industrijos** – kūrybiškumu ir intelektu grindžiamos tarpsektorinės ekonominės veiklos, kuriomis kuriami materialūs produktai ir nematerialios intelektinės arba meninės paslaugos, turinčios kūrybinę, kultūrinę, socialinę ir ekonominę vertę.

6. **Kultūros ir meno darbuotojas** – kultūros įstaigoje dirbantis asmuo, kurio pagrindinės funkcijos yra užtikrinti kultūros ir meno kūrimą ir (ar) kultūros paslaugų teikimą, išskyrus asmenis, atliekančius kultūros įstaigų techninio, pagalbinio pobūdžio bei bendrąsias aptarnavimo funkcijas.

7. **Kultūros įstaiga** – Lietuvos Respublikoje teisės aktų nustatyta tvarka įsteigtas juridinis asmuo, jo filialas ar padalinys, kurio pagrindinė veikla yra skirta teikti kultūros paslaugas (biblioteka, cirkas, galerija, kino teatras, koncertinė įstaiga, kultūros centras, meno centras, meno inkubatorius, muziejus, parodų salė, teatras ir kita), išskyrus viešojo administravimo įstaigas; taip pat valstybės archyvas.

8. **Kultūros paslauga** – kultūrinė, meninė ar pažintinė veikla, kuria teikiama nemateriali nauda ar sukuriamas materialus produktas, tenkinantis viešuosius visuomenės kultūrinius poreikius ir interesus.

9. **Kultūros paslaugos teikėjas** – kultūros įstaiga, nevyriausybinių organizacija, meno kūrėjas ir kitas fizinis ar juridinis asmuo, teikiantis kultūros paslaugas.

10. **Kultūros politika** – valstybės politikos sritis, nustatanti kultūros vystymosi kryptis, prioritetus ir jų pasiekimo būdus.

11. **Kultūros vertybė** – kaip apibrėžta 1954 m. gegužės 14 d. UNESCO kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencijoje, ratifikuotoje Lietuvos Respublikos 1998 m. kovo 17 d. įstatymu Nr. VIII-664 „Dėl 1954 metų UNESCO kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencijos ir jos protokolo ratifikavimo“.

12. **Nacionalinė kultūros įstaiga** – kultūros įstaiga, užtikrinanti aukštą profesionalumą ir teikianti valstybei reikšmingas kultūros paslaugas konkrečioje srityje.

13. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos išdėstytos Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatyme, Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme, Meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatyme, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme.

3 straipsnis. Kultūros politikos principai

Kultūros politikos principai yra:

1) bendradarbiavimo ir solidarumo – valstybė, savivaldybė, nevyriausybinių organizacijos, bendruomenės ir kiti subjektai bendradarbiauja ir racionaliai naudoja turimus žmogiškuosius, materialinius ir finansinius išteklius puoselėdami, finansuodami, remdami, išsaugodami ar kitais būdais skatindami kultūros sklaidą ir plėtrą;

2) darnumo – kultūros politika sudaro darnios ir tolygios visų kultūros sričių raidos sąlygas, siekiant darnaus vystymosi tikslų;

3) kultūros prieinamumo – valstybė sudaro sąlygas visiems Lietuvos Respublikos gyventojams pažinti kultūros raiškos įvairovę ir dalyvauti kultūroje visoje Lietuvos teritorijoje;

4) kultūros tarptautiškumo – valstybė, siekdama stiprinti kultūros įstaigų, kitų kultūros paslaugų teikėjų ir meno kūrėjų potencialą ir konkurencingumą, užtikrina tarptautinę Lietuvos kultūros plėtrą;

5) kūrybos ir saviraiškos laisvės – visi asmenys gali savarankiškai pasirinkti kūrybos išraiškos būdus ir priemones, jiems negali būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus;

6) lygiateisiškumo – visi asmenys, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, turi vienodas teises kurti, meninėmis priemonėmis išreikšti savo idėjas ar įsitikinimus ar kitokiomis formomis dalyvauti kultūros ir meno procesuose;

7) racionalaus valdymo – kultūros politikos formavimas ir įgyvendinimas grindžiamas pasiektų rezultatų stebėsenos duomenimis, sudarančiais galimybes priimti pagrįstus sprendimus;

8) tautinio tapatumo – valstybė remia ir skatina lietuvių tautos kultūrinio ir kalbinio tapatumo, istorinio sąmoningumo ir etninių tradicijų išsaugojimą, stiprinimą ir raidą, sudaro sąlygas puoselėti savo tautinį tapatumą ir tradicijas Lietuvoje gyvenantiems kitų tautybių asmenims;

9) teisinės apsaugos – valstybė užtikrina veiksmingą autorių, atlikėjų, kultūros ir meno darbuotojų, meno kūrėjų ir kitų kultūros procesuose dalyvaujančių asmenų teisių apsaugą ir gynimą.

II SKYRIUS

VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ INSTITUCIJŲ KOMPETENCIJA, TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS KULTŪROS SRITYJE IR KULTŪROS FINANSAVIMAS

4 straipsnis. Seimo kompetencija kultūros srityje

Seimas:

- 1) nustato valstybės pažangos viziją ir jai įgyvendinti skirtas valstybės vystymosi kryptis;
- 2) priima kultūros sritį reglamentuojančius įstatymus, Seimo nutarimus, rezoliucijas ir kitus teisės aktus, vykdo jų parlamentinę kontrolę;
- 3) prižiūri Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklą;
- 4) svarsto ir teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl valstybės kultūros politikos formavimo;
- 5) skelbia atmintinus metus, skirtus Lietuvos valstybei reikšmingų istorinių įvykių arba reiškinių ir nusipelnusių asmenybių sukaktims paminėti, ne vėliau kaip iki jų pradžios; numato jiems minėti skirtų renginių finansavimui reikalingas lėšas Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo nustatyta tvarka;
- 6) steigia Seimui atskaitingas institucijas, padedančias spręsti klausimus kultūros srityje;
- 7) atlieka kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

5 straipsnis. Vyriausybės kompetencija kultūros srityje

Vyriausybė:

- 1) vykdo įstatymus ir Seimo nutarimus dėl įstatymų įgyvendinimo kultūros politikos srityje;
- 2) priima kultūros sritį reglamentuojančius Vyriausybės nutarimus;
- 3) užtikrina Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių kultūros srityje vykdymą;
- 4) užtikrina kultūros politikos formavimą, koordinuoja ministerijų veiklą formuojant kultūros politiką;
- 5) nustato strateginius kultūros politikos tikslus ir (arba) pažangos uždavinius, jų įgyvendinimui skirtas priemones ir (ar) projektus, poveikio ir rezultato rodiklius;
- 6) atlieka kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

6 straipsnis. Ministerijų kompetencija kultūros srityje

1. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija:

- 1) formuoja valstybės kultūros politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą;
- 2) rengia ir priima veiklos lygmens planavimo dokumentus;
- 3) rengia įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų projektus;
- 4) rengia, gavusi įgaliojimus sudaro ir vykdo tarptautines sutartis; rengia, sudaro ir vykdo susitarimus su kitų valstybių institucijomis ar tarptautinėmis organizacijomis;
- 5) renka ir analizuoja informaciją apie kultūros ministrui pavestų valdymo sričių finansavimo poreikius, rengia pasiūlymus kultūros srities biudžeto projektui ir teikia juos Lietuvos Respublikos finansų ministerijai;
- 6) teikia pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms Kultūros ministerijos kompetencijai priskirtais klausimais, susijusiais su kultūros sritimi;
- 7) kaupia, sistemina, analizuoja, vertina ir skelbia informaciją kultūros klausimais;
- 8) koordinuoja kultūros specialistų, vykstančių į užsienio lietuvių organizacijas ir kultūros įstaigas, veiklą;
- 9) atlieka kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

2. Kitos ministerijos bendradarbiauja su Kultūros ministerija, formuodamos joms nustatytų veiklos sričių politiką, susijusią su:

- 1) viešųjų finansų politika ir mokesčių sistema;
- 2) kultūrine diplomatija, ryšiais su užsienyje gyvenančiais lietuviais, atstovavimo Lietuvos kultūriniais interesams užsienyje užtikrinimu;
- 3) regionine politika;
- 4) kultūros ir kūrybinių industrijų veiklos skatinimu ir užtikrinimu;
- 5) skaitmeninimu;
- 6) turizmu;
- 7) formalioju ir neformalioju švietimu, kultūrine edukacija, skaitymo skatinimu, raštingumo ugdymu ir mokymusi visą gyvenimą, moksliniais tyrimais, mokslo (meno) sklaida;
- 8) socialine integracija ir socialiai jautrių grupių įtraukimu į kultūros veiklų skatinimo programas;
- 9) meno kūrėjų socialine apsauga;
- 10) holistinio požiūrio į sveiką gyvenimą formavimu per prevencinio ir terapinio kultūros poveikio sveikatai skatinimo programas;
- 11) teritorijų planavimu ir priežiūra, architektūra ir urbanistika, statyba ir jos priežiūra, saugomų teritorijų sistema;
- 12) autorių teisių ir gretutinių teisių teisine apsauga ir atsakomybe už jų pažeidimus;
- 13) valstybės apsauga nuo informacinių grėsmių;
- 14) tautinio paveldo produktų valstybine apsauga;
- 15) kitomis veiklomis, susijusiomis su kultūros sritimis.

7 straipsnis. Savivaldybių institucijų kompetencija kultūros srityje

1. Savivaldybės taryba:

- 1) atsižvelgdama į kultūros plėtros kryptis, nacionalinės ir regioninės kultūros politikos prioritetus, vietos bendruomenės poreikius, nustato savivaldybės ilgalaikius kultūros plėtros tikslus, savivaldybės biudžeto lėšomis finansuotinas kultūros sritis, dalyvauja ir vykdo institucinę viešojo ir privataus sektorių partnerystę kultūros srityje;
- 2) formuoja savivaldybės kultūros politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą;
- 3) programų ar projektų pagrindu finansuoja ir kitaip prisideda prie savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančių kultūros srityje veikiančių fizinių ir juridinių asmenų veiklos;
- 4) įgyvendindama kultūros politiką, rengia, sudaro ir vykdo susitarimus su kitomis institucijomis Lietuvoje ir užsienyje;
- 5) nustato kultūros politikos savivaldybėje prioritetus, savivaldybės biudžeto lėšomis finansuotinas kultūros sritis;

6) steigia kultūros įstaigas, prižiūri jų veiklą, priima sprendimus dėl jų veiklos pabaigos ir pertvarkymo;

7) atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas, susijusias su kultūros sklaida regione ir savivaldybės teritorijoje.

2. Savivaldybių vykdomosios institucijos:

1) įgyvendina savivaldybės kultūros politiką, dalyvauja įgyvendinant valstybės ir regioninę kultūros politiką;

2) kaupia, sistemina, analizuoja ir skelbia informaciją savivaldybėje kultūros srities klausimais;

3) užtikrina savivaldybių kultūros įstaigų efektyvumą, vykdo kultūros įstaigų plėtrą, užtikrina jų teikiamų paslaugų prieinamumą gyventojams;

4) analizuoja kultūros būklę savivaldybėje, teikia pasiūlymus valstybės ir savivaldybės institucijoms kultūros sričių klausimais;

5) vykdo kultūros programų, projektų ir kitokių priemonių finansavimą;

6) atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas, susijusias su kultūros sklaida savivaldybės teritorijoje.

8 straipsnis. Tarptautinis bendradarbiavimas kultūros srityje

1. Pagrindiniai tarptautinio bendradarbiavimo kultūros srityje tikslai: skleisti Lietuvos kultūrą užsienio valstybėse, vykdyti kultūrinius mainus, perimti tarptautinę patirtį, didinti visuomenės atvirumą kultūrinei įvairovei, skatinti užsienyje gyvenančių lietuvių bendruomenių kultūrinę veiklą, stiprinti Lietuvos kultūros tarptautinį potencialą ir konkurencingumą, prisidėti prie valstybės užsienio politikos, ekonomikos augimo ir naujų darbo vietų kūrimo.

2. Tarptautinį bendradarbiavimą valstybės lygiu kultūros srityje vykdo:

1) ministerijos ir Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės (toliau – diplomatinės atstovybės) pagal jų kompetenciją;

2) kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, kurioms teisės aktų nustatyta tvarka pavesta vykdyti šią funkciją.

3. Valstybės tarptautinį bendradarbiavimą kultūros srityje įgyvendina ir viešojo konkurso būdu atrinktas programas, projektus ir kitas priemones, susijusias su Lietuvos kultūros sklaida užsienyje, finansuoja kultūros ministro įgaliota įstaiga.

4. Nevyriausybinių organizacijų ir kiti kultūros paslaugų teikėjai, vykdydami savo veiklą, savarankiškai bendradarbiauja su užsienio valstybių fiziniais ir juridiniais asmenimis.

9 straipsnis. Kultūros atašė

1. Kultūros atašė yra specialusis atašė, pagal terminuotą darbo sutartį dirbantis diplomatinėje atstovybėje užsienio valstybėje ar Lietuvos Respublikos konsulinėje įstaigoje ir užtikrinantis bei įgyvendinantis tarptautinį bendradarbiavimą kultūros ministrui pavestose valdymo srityje. Kultūros atašė tiesiogiai pavaldus kultūros ministrui ir diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos vadovui.

2. Kultūros atašė turi atitikti šiuos reikalavimus:

1) turėti Lietuvos Respublikos pilietybę;

2) mokėti valstybinę lietuvių kalbą;

3) būti neprikaištingos reputacijos, kaip tai yra apibrėžta Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme;

4) turėti ne žemesnį kaip aukštąjį universitetinį išsilavinimą su magistro kvalifikaciniu laipsniu ar jam prilygintą išsilavinimą;

5) atitikti teisės aktuose nustatytus reikalavimus, būtinus išduodant leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija;

6) atitikti specialiuosius reikalavimus, nustatytus kultūros ministro patvirtintame pareigybės aprašyme.

3. Kultūros atašė į pareigas priimami konkurso būdu Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

4. Kultūros atašė į pareigas priima kultūros ministras arba jo įgaliotas asmuo, raštu pritarus užsienio reikalų ministrui. Su kultūros atašė sudaroma terminuota trejų metų darbo sutartis su galimybe pratęsti terminą vieniais metais, jeigu darbo sutarties pratęsimui raštu pritaria užsienio reikalų ministras.

5. Kultūros atašė darbo užmokestį, kasmetinį veiklos vertinimą ir skatinimą nustato Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymas.

6. Kultūros atašė veiklos kryptis ir prioritetus nustato kultūros ministras, jų įgyvendinimo priežiūrą vykdo ir kultūros atašė veiklą administruoja Kultūros ministerija arba kultūros ministro įgaliota įstaiga.

7. Kultūros atašė darbo sutartis pasibaigia Lietuvos Respublikos darbo kodekse nustatytais pagrindais ir kultūros atašė atšaukus tarptautinės teisės nustatytais pagrindais.

8. Kultūros atašė ir jo šeimos narių socialines ir kitas garantijas, privilegijas bei imunitetus nustato Lietuvos Respublikos teisės aktai, reglamentuojantys Lietuvos Respublikos diplomatinę tarnybą.

9. Kitiems šiame straipsnyje neapartiems darbo santykiams, kylantiems iš su kultūros atašė sudarytos darbo sutarties, taikomas Darbo kodeksas.

10 straipsnis. Patariamiosios kultūros sričių tarybos

1. Patariamiosios kultūros sričių tarybos sudaromos, siekiant užtikrinti visų kultūros sričių ir suinteresuotų visuomenės atstovų dalyvavimą priimant sprendimus, formuojančius kultūros politiką, galimybę teikti pasiūlymus ir rekomendacijas dėl atitinkamos srities kultūros politikos formavimo ir įgyvendinimo, sužinoti visuomenės nuomonę apie teisinio reguliavimo problemas ir jų sprendimo būdus.

2. Visų patariamųjų kultūros sričių tarybų, Jaunimo reikalų tarybos, Neįgaliųjų reikalų tarybos ir Nevyriausybinių organizacijų tarybos atstovai sudaro patariamąją Lietuvos kultūros ir meno tarybą.

3. Patariamąsias kultūros sričių tarybas sudaro, jų veiklos sritis ir funkcijas nustato kultūros ministras.

4. Patariamųjų kultūros sričių tarybų narių darbas apmokamas Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka.

11 straipsnis. Kultūros finansavimo šaltiniai ir kultūros finansavimo skatinimas

1. Kultūros finansavimo šaltiniai:

- 1) valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų asignavimai;
- 2) fizinių ir juridinių asmenų suteikta parama;
- 3) kitos teisėtai gautos lėšos.

2. Valstybė pagal valstybės biudžeto galimybes užtikrina pagrindinių kultūros sričių ir raidos kryptių, numatytų strateginio planavimo dokumentuose, ir kultūros įstaigų, kurių savininkė yra valstybė, funkcijų, numatytų teisės aktuose, finansavimą iš valstybės biudžeto lėšų. Kultūros įstaigų, meno kūrėjų ir kitų asmenų, dalyvaujančių kultūros veiklose, finansavimas vykdomas tikslingai, atsižvelgiant į vykdomos veiklos svarbą ir išliekamąją vertę.

3. Kultūros rėmimo fondo lėšos naudojamos kultūros ir meno projektams, programoms ir kitoms priemonėms, atrinktomis viešojo konkurso būdu, finansuoti. Kultūros rėmimo fondo statusą, lėšų šaltinius, lėšų naudojimo pagrindus, Kultūros rėmimo fondo veiklos garantijas ir Kultūros rėmimo fondo likvidavimą nustato Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondo įstatymas.

4. Kultūros finansavimas privačių fizinių ir juridinių asmenų lėšomis gali būti skatinamas mokesčių įstatymuose numatant mokesčių lengvatas, Lietuvos Respublikos mecenavimo įstatymo nustatytais kriterijais ir sąlygomis suteikiant nacionalinio mecenato ar savivaldybės mecenato vardą ir kitais būdais.

III SKYRIUS

ISTORINIO ATMINIMO ĮAMŽINIMAS IR KULTŪROS VERTYBĖS

12 straipsnis. Istorinio atminimo įamžinimas

1. Valstybės ir savivaldybių institucijos ar įstaigos, sprendamos dėl įvykio ar asmens istorinio atminimo įamžinimo, turi įvertinti:

1) įamžinamo įvykio ar asmens veiklos istorinę reikšmę regioniniu, nacionaliniu ir (ar) tarptautiniu mastu;

2) su įvykiu ar asmeniu susijusius mokslinių tyrimų duomenis, profesionalių tyrėjų nuomonę;

3) su įvykiu ar asmeniu susijusių Lietuvos bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų, tautinių bendrijų nuomonę;

4) ar asmuo teisės aktų nustatyta tvarka nebuvo pripažintas kaltu dėl karo nusikaltimų ar nusikaltimų žmoniškumui padarymo.

2. Istorinio atminimo įamžinimo rekomendacijas tvirtina kultūros ministras. Istorinio atminimo įamžinimo užsienyje rekomendacijas tvirtina kultūros ministras, suderinęs su užsienio reikalų ministru.

13 straipsnis. Ypatingai svarbių kultūros vertybių apsauga

1. Valstybė siekia apsaugoti, įsigyti ir kaupti ypatingai svarbias kultūros vertybes ir pagal valstybės biudžeto galimybes užtikrina šioms funkcijoms įgyvendinti reikalingų lėšų skyrimą.

2. Kultūros vertybės pripažįstamos ypatingai svarbiomis atsižvelgiant į jų reikšmę Lietuvos valstybės istoriniam, kultūriniam, politiniam tapatumui, autentiškumą ir vientisumą, socialinę, kultūrinę ir ekonominę vertes. Kultūros vertybių pripažinimo ypatingai svarbiomis tvarką nustato Vyriausybė.

3. Ypatingai svarbių kultūros vertybių sąrašą tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

IV SKYRIUS

KULTŪROS ĮSTAIGOS IR KULTŪROS VISUOMENĖ

14 straipsnis. Kultūros įstaigų sistema

1. Kultūros įstaigų sistemą sudaro:

1) nacionalinės kultūros įstaigos, kurių savininkė yra valstybė;

2) valstybinės kultūros įstaigos, kurių savininkė yra valstybė;

3) kitos kultūros įstaigos, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybės;

4) kiti kultūros paslaugų teikėjai.

2. Kultūros įstaigų sistemos tikslas – užtikrinti tolygų kultūros paslaugų teikimą visoje Lietuvos teritorijoje, sudaryti sąlygas ir galimybes visoms visuomenės grupėms pažinti materialų ir nematerialų kultūros paveldą, kultūros ir meno raiškos įvairovę, skatinti asmenų kūrybinę ir kultūrinę raišką bei dalyvavimą kultūros veiklose.

3. Valstybė šio straipsnio 2 dalyje numatytą tikslą įgyvendina pasitelkdama kultūros įstaigas, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybės, ir bendradarbiaudama su kitais kultūros paslaugų teikėjais.

4. Kultūros įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybės, funkcijos specializuotose veiklos srityse, tiesiogiai nesusijusiose su kultūros paslaugų teikimu, gali būti atliekamos centralizuotai.

15 straipsnis. Nacionalinės ir valstybinės kultūros įstaigos

1. Nacionalinių kultūros įstaigų savininkė yra valstybė. Nacionalinės kultūros įstaigos steigiamos, reorganizuojamos, pertvarkomos ir likviduojamos atskiras kultūros sritis

reglamentuojančių įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka. Nacionalinių kultūros įstaigų savininko teisės ir pareigos įgyvendina Kultūros ministerija.

2. Nacionalinės kultūros įstaigos vykdo atskiras kultūros sritis reglamentuojančiais įstatymais pavestas funkcijas ir:

- 1) dalyvauja įgyvendinant strateginius kultūros politikos tikslus;
- 2) organizuoja ir vykdo svarbiausius nacionalinius ir tarptautinius projektus;
- 3) bendradarbiauja su savo srities mokslo ir studijų institucijomis ir mokslinių tyrimų įstaigomis;
- 4) suteikus kultūros kompetencijų centro statusą atlieka kultūros kompetencijų centrų funkcijas;
- 5) pagal poreikį teikia metodinę pagalbą kitoms valstybės ir savivaldybių kultūros įstaigoms;
- 6) dalyvauja rengiant ir vykdant kultūros įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programas;
- 7) dalyvauja reprezentuojant Lietuvos kultūrą užsienyje.

3. Valstybinių kultūros įstaigų teisinė forma yra biudžetinė įstaiga arba viešoji įstaiga. Valstybinių kultūros įstaigų savininkė ar dalininkė yra valstybė. Valstybinės kultūros įstaigos steigiamos, reorganizuojamos, pertvarkomos ir likviduojamos atskiras kultūros sritis reglamentuojančių įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka. Valstybinių kultūros įstaigų savininko ar dalininko teisės ir pareigos įgyvendina Kultūros ministerija.

4. Valstybinės kultūros įstaigos vykdo atskiras kultūros sritis reglamentuojančiais įstatymais pavestas funkcijas.

16 straipsnis. Kultūros kompetencijų centrai

1. Kultūros kompetencijų centrai pagal priskirtas veiklos sritis ir (ar) regionus:
 - 1) organizuoja ir vykdo kultūros ir meno darbuotojų mokymus ir kvalifikacijos tobulinimą;
 - 2) formuoja rekomendacinius kultūros įstaigų teikiamų kultūros paslaugų kriterijus;
 - 3) kitų kultūros įstaigų prašymu konsultuoja, teikia ekspertinę ir metodinę pagalbą;
 - 4) vykdo kultūros įstaigų teikiamų kultūros paslaugų stebėseną, viešai skelbia metinių veiklos rezultatų duomenis;
 - 5) bendradarbiauja su kultūros ir kitų sričių Lietuvos ir užsienio institucijomis ar įstaigomis;
 - 6) atlieka kitas teisės aktų nustatytas funkcijas.
2. Kultūros kompetencijų centrų statuso suteikimo ir finansavimo tvarką, jų veiklos sritis ir regionus nustato ir kultūros kompetencijų centrų statusą suteikia Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

17 straipsnis. Nevyriausybinių organizacijų vaidmuo įgyvendinant kultūros politiką

1. Nevyriausybinių organizacijų, įgyvendindamos savo veiklos tikslus, veikia savarankiškai ir nepriklausomai nuo valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų.

2. Nevyriausybinių organizacijų, bendradarbiaudamos su valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis:

- 1) turi teisę teikti siūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms dėl kultūros politikos formavimo, kultūros politikos kryptių ir prioritetų nustatymo, kultūros srities teisinio reglamentavimo tobulinimo;
- 2) atstovauja savo ir savo narių interesams;
- 3) Meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymo nustatyta tvarka dalyvauja sprendžiant dėl meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijos statuso suteikimo;
- 4) turi teisę steigti paramos fondus kultūros ir meno kūrėjams, premijas, apdovanojimus ir teikti kitokią paramą;
- 5) suteikus kultūros kompetencijų centro statusą atlieka kultūros kompetencijų centrų funkcijas;
- 6) gali organizuoti ir vykdyti kultūros ir meno darbuotojų mokymus ir kvalifikacijos tobulinimą;

7) turi kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas teises ir pareigas.

3. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, formuodamos ir įgyvendindamos kultūros politiką, informuoja ir konsultuoja nevyriausybinės organizacijos teisės aktais priskirtų funkcijų klausimais, įtraukia nevyriausybinių organizacijų atstovus į tarybas, komisijas ar darbo grupes, teisės aktų, reglamentuojančių valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų skyrimą, nustatytomis sąlygomis ir tvarka finansuoja nevyriausybinių organizacijų programas, projektus ir kitas iniciatyvas, vykdo bendradarbiavimą kitais teisės aktų nustatytais būdais.

18 straipsnis. Kultūros ir meno darbuotojai, jų darbo apmokėjimas ir kvalifikacijos tobulinimas

1. Biudžetinių kultūros įstaigų kultūros ir meno darbuotojų pareigybių sąrašą, atsižvelgdamas į kultūros ministro nustatytą kultūros ir meno darbuotojų pareigybių priskyrimo tvarką, tvirtina šios įstaigos vadovas.

2. Biudžetinių kultūros įstaigų, finansuojamų iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto ir kitų valstybės įsteigtų pinigų fondų lėšų, kultūros ir meno darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygas ir dydžius nustato Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymas. Kitų kultūros ir meno darbuotojų darbo apmokėjimo sąlygas nustato Darbo kodeksas.

3. Valstybė sudaro galimybes įgyti ir tobulinti kultūros įstaigų vykdomoms funkcijoms reikalingą kvalifikaciją. Kultūros įstaigos skatina nuolatinį ir sistemingą kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą.

4. Kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo tikslas – užtikrinti aukštos kokybės kultūros paslaugų teikimą, darbuotojų turimų kompetencijų ir praktinių įgūdžių tobulinimą ir naujų įgijimą, padidinti darbo kokybę, sudaryti galimybes kultūros įstaigų veikloje taikyti pažangiausias veiklos metodus ir priemones.

5. Kultūros įstaigų, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybės, kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas organizuojamas ir vykdomas vadovaujantis šiais principais:

- 1) aktualumo – kvalifikacijai tobulinti naudojama aktuali informacija ir moksliniai metodai;
- 2) centralizacijos – kvalifikacijos tobulinimo poreikiai ir sritys nustatomi centralizuotai (valstybės, regionų arba savivaldybių lygiu);
- 3) lygybės – visų sričių kultūros ir meno darbuotojams sudaromos vienodos sąlygos tobulinti kvalifikaciją;
- 4) tikslingumo – kvalifikacijos tobulinimas yra pagrįstas konkrečiais kultūros įstaigų ir jų darbuotojų poreikiais.

6. Kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo rekomendacijas tvirtina kultūros ministras.

19 straipsnis. Kultūros ir meno premijos

1. Kultūros ir meno premijos skiriamos Lietuvos valstybei nusipelniusiems fiziniams asmenims siekiant įvertinti jų veiklą vystant ir skleidžiant kultūrą, reikšmingiausius kultūros ir meno kūrinius ir pasiekimus. Kultūros ir meno premijos negali būti skiriamos asmenims, turintiems teistumą už tyčinius nusikaltimus.

2. Valstybės kultūros ir meno premijų sistemą sudaro:

- 1) Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos (toliau – nacionalinės premijos);
- 2) Vyriausybės kultūros ir meno premijos (toliau – Vyriausybės premijos);
- 3) Kultūros ministerijos kultūros ir meno premijos (toliau – Kultūros ministerijos premijos).

3. Nacionalinės premijos skiriamos už tarptautiniu ar nacionaliniu mastu reikšmingiausius pasiekimus kultūros ir meno srityje, ilgametį ar išskirtinį indėlį į kultūros ir meno raidą ir plėtrą. Nacionalinių premijų dydį, skyrimo sąlygas ir tvarką nustato Vyriausybė.

4. Vyriausybės premijos skiriamos už novatorišką, originalią ar išliekamąją vertę turinčią kultūrinę ar kūrybinę (meninę) veiklą ir (ar) jos metu pasiektus rezultatus. Vyriausybės premijų dydį, skyrimo sąlygas ir tvarką nustato Vyriausybė.

5. Kultūros ministerijos premijos skiriamos už kultūrinės ar kūrybinės (meninės) veiklos rezultatus, pasiektus kultūros ministrui pavestose valdymo srityse. Kultūros ministerijos premijų dydį, skyrimo sąlygas ir tvarką nustato kultūros ministras.

6. Kultūros ir meno premijos gali būti pavadintos žymių kultūros ar meno asmenybių vardais.

7. Kitos valstybės ir savivaldybės institucijos, nevyriausybines organizacijos, kiti fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę savo lėšomis steigti ir skirti kultūros ir meno premijas.

V SKYRIUS REGIONINĖ KULTŪROS POLITIKA

20 straipsnis. Regioninės kultūros politikos tikslas ir uždaviniai

1. Regioninės kultūros politikos tikslas – stiprinti valstybės ir savivaldybių institucijų, nevyriausybinių organizacijų ir bendruomenių bendradarbiavimą mažinant kultūros skirtumus tarp regionų ir regionus sudarančiose savivaldybėse, skatinti tolygią ir tvarią kultūros plėtrą ir kultūros paslaugų teikimą visoje valstybės teritorijoje, užtikrinti etnografinių regionų ir vietovių, kurios kultūriškai ir istoriškai glaudžiai susijusios su konkrečiomis tautinėmis bendrijomis, tapatumo ir savitumo išsaugojimą.

2. Regioninės kultūros politikos įgyvendinimo uždaviniai:

- 1) nustatyti ir įgyvendinti tolygios kultūros plėtros regionuose priemonės;
- 2) sudaryti sąlygas spręsti regionų ir jas sudarančių savivaldybių problemas kultūros srityje;
- 3) užtikrinti ilgalaikį kultūros tvarumą, plėtrą ir finansavimą regionuose.

3. Tolygios kultūros plėtros regionuose principai ir kryptys nustatomi Vyriausybės ar jos įgalios institucijos tvirtinamose Tolygios kultūros plėtros gairėse.

21 straipsnis. Regioninės kultūros tarybos

1. Regioninės kultūros tarybos veikia kiekviename regione (apskrityje) ir atlieka patariamąsias ir ekspertines funkcijas kultūros plėtros regione klausimais.

2. Regioninės kultūros tarybos:

- 1) rengia ir teikia kultūros ministrui tvirtinti tolygios kultūros plėtros įgyvendinimo regionuose prioritetus;
- 2) kultūros ministro nustatyta tvarka teikia rekomendacijas Lietuvos kultūros tarybai dėl regionuose vykdomų kultūros ir meno projektų, pretenduojančių gauti finansavimą iš Kultūros rėmimo fondo;
- 3) teikia siūlymus Kultūros ministerijai dėl teisės aktų rengimo ir tobulinimo;
- 4) atlieka kultūros būklės ir procesų stebėseną regione, stebėsenos rezultatus teikia Lietuvos kultūros tarybai;
- 5) vykdo tarpsektorinį bendradarbiavimą su kitomis valstybės ir savivaldybių institucijomis;
- 6) analizuoja Lietuvos kultūros tarybos pateiktus statistinius duomenis ir kitą informaciją, susijusią su kultūra, teikia siūlymus Lietuvos kultūros tarybai dėl tyrimų poreikio;
- 7) svarsto kitus klausimus, susijusius su kultūros plėtra regionuose;
- 8) ne rečiau nei kartą per metus teikia Lietuvos kultūros tarybai ir pristato visuomenei savo veiklos ataskaitą;
- 9) atlieka kitas teisės aktų numatytas funkcijas.

3. Regioninės kultūros tarybos sudaromos 3 metų kadencijai:

- 1) kiekvienai regioną sudarančios savivaldybės tarybai deleguojant po vieną narį;
- 2) Lietuvos kultūros tarybai deleguojant po vieną ekspertą iš kiekvienos regioną sudarančios savivaldybės, išskyrus Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų savivaldybes.

4. Lietuvos kultūros taryba deleguoja po vieną Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo narį (išskyrus Lietuvos kultūros tarybos pirmininką), kuris regioninėse kultūros tarybose dalyvauja stebėtojo teisėmis.

5. Regioninės kultūros tarybos nariai turi atitikti šiuos reikalavimus:

1) turėti ne mažesnę nei 3 metų veiklos patirtį kultūros srityje ir aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą išsilavinimą arba turėti meno kūrėjo statusą, suteiktą Meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymo nustatyta tvarka;

2) būti nepriekaištingos reputacijos. Asmuo nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis per paskutinius 5 metus buvo pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos padarymo ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą.

6. Prieš pradėdami darbą regioninės kultūros tarybose jų nariai pasirašo kultūros ministro nustatytos formos nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą.

7. Pirmojo posėdžio metu regioninė kultūros taryba iš savo narių išsirenka pirmininką ir jo pavaduotoją.

8. Regioninė kultūros taryba gali priimti sprendimus, kai jos posėdyje dalyvauja ne mažiau kaip 2/3 narių. Regioninės kultūros tarybos sprendimai priimami paprasta posėdyje dalyvaujančių narių balsų dauguma. Balsams pasiskirsčius po lygiai, lemia regioninės kultūros tarybos pirmininko, o jam posėdyje nedalyvaujant – jo pavaduotojo balsas.

9. Regioninės kultūros tarybos nario veikla pasibaigia:

1) kai jis atsistatydina;

2) kai jis nebeatitinka šio straipsnio 5 dalyje nustatytų reikalavimų;

3) kai jį atšaukia delegavusi institucija;

4) jam pažeidus nešališkumo deklaracijos ar konfidencialumo pasižadėjimo nuostatas;

5) kai ne mažiau kaip 2/3 regioninės kultūros tarybos narių raštiškai kreipiasi į kultūros ministrą su prašymu dėl tarybos nario atleidimo ir kultūros ministras pritaria pateiktiems motyvams.

10. Regioninės kultūros tarybos nario veiklai pasibaigus prieš terminą, naujas regioninės kultūros tarybos narys skiriamas iki veikiančios regioninės kultūros tarybos kadencijos pabaigos.

11. Regioninių kultūros tarybų sudarymo, darbo organizavimo tvarką ir personalines sudėtis tvirtina kultūros ministras.

12. Regioninių kultūros tarybų narių darbas apmokamas Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka.

22 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių vykdomos kultūros politikos santykis

1. Savivaldybės turi įstatymų nustatytą sprendimų priėmimo laisvę, įgyvendindamos savarankiškas funkcijas, susijusias su gyventojų bendrosios kultūros ugdymu ir plėtra, atsižvelgdamos į kultūros politikos principus.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos bendradarbiauja ir derina tarpusavio interesus:

1) užtikrindamos kultūros įstaigų sistemos funkcionavimą ir kultūros įstaigų veiklos bei lėšų panaudojimo efektyvumą;

2) įgyvendindamos kultūros sklaidą savivaldybių teritorijose;

3) užtikrindamos kultūros kompetencijų centrų veikimą;

4) įgyvendindamos ekspertinės, metodinės pagalbos suteikimą kultūros įstaigoms, vykdydamos konsultavimo funkcijas;

5) vykdydamos kitas šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

VI SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus 8 straipsnio 3 dalį, 9, 13, 16, 21 straipsnius, šio straipsnio 3 ir 4 dalis, įsigalioja 2021 m. sausio 1 d.

2. Šio įstatymo 8 straipsnio 3 dalis, 9, 13, 16, 21 straipsniai įsigalioja 2022 m. sausio 1 d.

3. Vyriausybė arba jos įgaliota institucija ir kultūros ministras iki 2020 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo, išskyrus 8 straipsnio 3 dalį, 9, 13, 16, 21 straipsnius, įgyvendinamuosius teisės aktus.

4. Vyriausybė arba jos įgaliota institucija ir kultūros ministras iki 2021 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo 8 straipsnio 3 dalies, 9, 13, 16, 21 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

5. Iki šio įstatymo 9 straipsnio įsigaliojimo paskirti kultūros atašė eina pareigas iki termino, kuriam jie buvo paskirti, pabaigos.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisės ir žmogiškųjų išteklių
skyriaus vedėjas
Virginijus Varnaitis
2020 01 27

Kultūros ministras
dr. Mindaugas Kvietkauskas

2020 01 27